

Suvestinė redakcija nuo 2010-12-17 iki 2013-01-30

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2009, Nr. [58-2262](#), i. k. 1092230ISAK00A1-316

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRO
Į S A K Y M A S**

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS PRIE
SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS NUOSTATŲ
PATVIRTINIMO**

2009 m. gegužės 12 d. Nr. A1-316
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymo (Žin., 2003, Nr. [102-4585](#)) 11 straipsnio 7 dalimi:

1. T v i r t i n u Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatus (pridedama).

2. P r i p a ž į s t u netekusiais galios:

2.1. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. vasario 17 d. įsakymą Nr. A1-40 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos nuostatų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. [29-936](#));

2.2. Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2008 m. gruodžio 8 d. įsakymą Nr. A1-408 „Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2004 m. vasario 17 d. įsakymo Nr. A1-40 „Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ (Žin., 2008, Nr. [144-5788](#)).

3. N u s t a t a u, kad šio įsakymo 1 punkte patvirtintų Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos nuostatų 30.6 punktas įsigalioja 2011 m. sausio 1 d., o 8.3.6 punkto nuostatos dėl duomenų apie darbo priemonių, darbo sąlygų neatitiktį darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų nustatytiems reikalavimams teikimo – 2012 m. sausio 1 d.

Punkto pakeitimai:

Nr. [A1-513](#), 2009-08-24, Žin., 2009, Nr. 102-4276 (2009-08-27), i. k. 1092230ISAK00A1-513

SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTRAS

RIMANTAS JONAS DAGYS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos socialinės
apsaugos ir darbo ministro
2009 m. gegužės 12 d.
įsakymu Nr. A1-316
(Lietuvos Respublikos socialinės
apsaugos ir darbo ministro
2010 m. gruodžio 10 d.
įsakymo Nr. A1-595 redakcija)

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS PRIE SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJOS NUOSTATAI

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Lietuvos Respublikos valstybinė darbo inspekcija prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Valstybinė darbo inspekcija) yra valstybinė kontrolės įstaiga, veikianti prie Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Socialinės apsaugos ir darbo ministerija), ir pagal Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatyme (Žin., 2003, Nr. [102-4585](#)) nustatytą kompetenciją įgyvendinanti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos formuojamą darbo politiką.

2. Valstybinės darbo inspekcijos savininkė yra valstybė. Valstybinės darbo inspekcijos savininko teises ir pareigas įgyvendina (išskyrus sprendimų dėl Valstybinės darbo inspekcijos reorganizavimo ir likvidavimo priėmimą) Socialinės apsaugos ir darbo ministerija, kuri kontroliuoja Valstybinės darbo inspekcijos veiklą, priima sprendimą dėl jos buveinės pakeitimo, sprendžia kitus įstatymuose ir kituose teisės aktuose jos kompetencijai priskirtus klausimus.

3. Valstybinė darbo inspekcija savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija, Tarptautinės darbo organizacijos konvencijomis, kitomis Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis, Lietuvos Respublikos darbo kodeksu (Žin., 2002, Nr. [64-2569](#)), Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos įstatymu, Lietuvos Respublikos Vyriausybės įstatymu (Žin., 1994, Nr. [43-772](#); 1998, Nr. 41(1)-1131), Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymu (Žin., 1999, Nr. [60-1945](#); 2006, Nr. 77-2975), Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu (Žin., 2003, Nr. [70-3170](#)), kitais Lietuvos Respublikos Seimo priimtais teisės aktais, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimais, Ministro Pirmininko potvarkiais, Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro (toliau vadinama – socialinės apsaugos ir darbo ministras) įsakymais, kitais teisės aktais ir šiais Nuostatais.

4. Valstybinė darbo inspekcija yra ribotos civilinės atsakomybės viešasis juridinis asmuo, turintis savo sąskaitas banke, antspaudą su Lietuvos valstybės herbu ir savo pavadinimu. Valstybinės darbo inspekcijos veiklos laikotarpis neribojamas. Valstybinės darbo inspekcijos buveinės adresas: Algirdo g. 19, LT-03607 Vilnius.

5. Valstybinė darbo inspekcija yra biudžetinė įstaiga, finansuojama iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto. Valstybinei darbo inspekcijai finansuoti taip pat gali būti naudojamos Lietuvos, užsienio šalių ir tarptautinių fondų bei kitos teisės aktų nustatyta tvarka gautos lėšos.

6. Valstybinė darbo inspekcija turi interneto svetainę (www.vdi.lt), kurioje skelbiami vieši pranešimai bei kita informacija. Teisės aktų nustatytais atvejais vieši pranešimai skelbiami ir kitose visuomenės informavimo priemonėse.

II. VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS VEIKLOS TIKSLAI IR FUNKCIJOS

7. Pagrindiniai Valstybinės darbo inspekcijos veiklos tikslai yra:

7.1. vykdyti Lietuvos Respublikos darbo kodekso, darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų nuostatų laikymosi kontrolę ir jų pažeidimų prevenciją;

7.2. vykdyti nelaimingų atsitikimų darbe bei profesinių ligų prevenciją.

8. Valstybinė darbo inspekcija:

8.1. siekdama šių Nuostatų 7.1 punkte nurodyto tikslo:

8.1.1. tikrina, ar darbdaviai laikosi darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų, taip pat kolektyvinių sutarčių normatyvinių nuostatų dėl darbo sutarčių sudarymo, vykdymo, pasibaigimo, darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo ir poilsio laiko, darbo apmokėjimo, garantijų ir kompensacijų, drausminių nuobaudų skyrimo ir materialinės atsakomybės taikymo tvarkos, teikia darbdaviams reikalavimus ir nurodymus;

8.1.2. vykdo nelegalaus darbo reiškinių kontrolę, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka koordinuoja nelegalaus darbo kontrolę vykdančių institucijų veiklą;

8.1.3. tikrina žalos atlyginimo apskaičiavimą ir mokėjimą už padarytą žalą darbuotojo sveikatai, kai už žalą mokėjimą atsakingi darbdaviai;

8.1.4. tikrina, ar naudojamos darbo priemonės, darbo vietos, technologiniai procesai, darbo sąlygos atitinka įstatymų ar kitų norminių teisės aktų reikalavimus, kontroliuoja, kaip laikomasi potencialiai pavojingų įrenginių techninės būklės tikrinimo tvarkos ir terminų, ar įrenginių priežiūros teisės aktų nustatyta tvarka įrenginių savininkai atlieka jų nuolatinę priežiūrą, prižiūri ir kontroliuoja potencialiai pavojingų įrenginių nuolatinės priežiūros licencijuojamos veiklos sąlygų laikymąsi, taip pat ar tinkamai organizuojamas transporto eismas įmonėse;

8.1.5. tikrina, ar darbuotojai teisės aktų nustatyta tvarka apmokyti, atestuoti, instrukuoti darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais;

8.1.6. tikrina, ar nustatyta tvarka yra įsteigti įmonių darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybos bei komitetai ir kaip organizuota vidinė darbuotojų saugos ir sveikatos būklės kontrolė;

8.1.7. tikrina, ar saugiai vykdomi kasybos, sprogdinimo, naudingųjų iškasenų gavybos ir perdirbimo, geologinio gręžimo, naudingųjų iškasenų žvalgybos, degiųjų dujų, chemijos, naftos perdirbimo darbai, technologiniai procesai, kuriems vykstant galimi sprogimo, gaisro ar apsinuodijimo atvejai, ir įstatymų, kitų norminių teisės aktų nustatyta tvarka teikia darbdaviams išvadas, reikalavimus, nurodymus bei pasiūlymus;

8.1.8. tikrina, ar darbdaviai saugiai organizuoja kenksmingų ir pavojingų medžiagų gamybą ir naudojimą, ar vykdomos pramoninių avarių prevencijos priemonės;

8.1.9. tikrina, ar darbdaviai identifikuoja pavojus, atlieka rizikos tyrimus ir vertinimą;

8.1.10. tikrina, ar įrengtos buities, sanitarijos ir higienos patalpos, kolektyvinės darbuotojų saugos ir sveikatos priemonės, ar nustatyta tvarka išduodamos bei naudojamos asmeninės apsaugos priemonės, ar laikomasi darbo higienos normų reikalavimų, ar teisingai sudaryti darbuotojų, kuriems privaloma tikrintis sveikatą, sąrašai, ar darbdaviai teisės aktų nustatyta tvarka organizuoja privalomus darbuotojų sveikatos patikrinimus;

8.1.11. tikrina įstatymų ir kitų norminių teisės aktų nustatytą saugos ir sveikatos garantijų, darbo ir poilsio organizavimo taikymą asmenims iki 18 metų, nėščioms, neseniai pagimdžiusioms, krūtimi maitinančioms moterims ir neįgaliesiems;

8.1.12. tikrina, ar darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai konkrečiai statybvietei nustatomi statinio techniniame projekte, o konkrečios priemonės, užtikrinančios darbuotojų saugą ir sveikatą statinio statybos metu, statybos darbų technologijos projekte;

8.1.13. aplinkos ministro nustatyta tvarka pagal kompetenciją tikrina statybos ar rekonstravimo projektų sprendinių atitiktį nustatytiems reikalavimams;

8.1.14. tikrina, ar užtikrinamos darbuotojams garantijos, numatytos Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl darbuotojų dalyvavimo priimanč sprendimus Europos bendrovėse“

(Žin., 2005, Nr. [67-2407](#));

8.1.15. tikrina, kaip laikomasi darbo sąlygų, nustatytų 2006 m. gruodžio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1907/2006 dėl cheminių medžiagų registracijos, įvertinimo, autorizacijos ir apribojimų (REACH), įsteigiančiame Europos cheminių medžiagų agentūrą, iš dalies keičiančiame Direktyvą 1999/45/EB bei panaikinančiame Tarybos reglamentą (EEB) Nr. 793/93, Komisijos reglamentą (EB) Nr. 1488/94, Tarybos direktyvą 76/769/EEB ir Komisijos direktyvas 91/155/EEB, 93/67/EEB, 93/105/EB bei 2000/21/EB (OL 2006 L 396, p. 1–850) bei 2008 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (EB) Nr. 1272/2008 dėl cheminių medžiagų ir mišinių klasifikavimo, ženklinimo ir pakavimo, iš dalies keičiančiame ir panaikinančiame direktyvas 67/548/EEB bei 1999/45/EB ir iš dalies keičiančiame Reglamentą (EB) Nr. 1907/2006 (OL 2008 L 353, p. 1);

8.1.16. tikrina kelių transporto priemonių vairuotojų vairavimo ir poilsio režimų laikymąsi, apie patikrinimo rezultatus Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka teikia ataskaitas Valstybinei kelių inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos;

8.1.17. tikrina, atlikdama rinkos priežiūrą, kaip mašinos, skirtos naudoti tik profesionaliems operatoriams, atitinka techninio reglamento „Mašinų sauga“, patvirtinto Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2000 m. kovo 6 d. įsakymu Nr. 28 (Žin., 2000, Nr. [23-601](#)), nuostatas; konsultuoja, aiškina, rengia seminarus techninio reglamento taikymo klausimais;

8.1.18. kontroliuoja, kaip darbdaviai laikosi darbo sutarčių, sudarytų su darbo biržos siūstais asmenimis, ir šių sutarčių atitikties įsipareigojimams, nustatytiems darbo biržos ir darbdavių sudarytose sutartyse dėl aktyvios darbo rinkos politikos priemonių įgyvendinimo;

8.1.19. tikrina, ar darbuotojai yra blaivūs darbo vietose, ar darbdaviai užtikrina neblaivių darbuotojų nušalinimą nuo darbo;

8.1.20. tikrina, ar užtikrinamos darbuotojams garantijos, numatytos Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl darbuotojų dalyvavimo priimančioms sprendimams Europos kooperatinėse bendrovėse“ (Žin., 2006, Nr. [141-5387](#));

8.1.21. tikrina, kaip darbdaviai laikosi darbo sąlygų ir garantijų komandiruotiems darbuotojams, prireikus bendradarbiauja ir keičiasi informacija su kitų valstybių narių kompetentingomis institucijomis apie darbo sąlygų ir garantijų komandiruojamiems darbuotojams laikymąsi, registruoja darbdavių, siunčiančių darbuotojus iš valstybės narės arba darbuotojus iš kitos valstybės laikinai dirbti Lietuvos Respublikos teritorijoje, pateiktus pranešimus apie į Lietuvos Respubliką komandiruojamus dirbti darbuotojus;

8.1.22. tikrina, ar darbdaviai laikosi Lietuvos Respublikos Europos darbo tarybų įstatymo (Žin., 2004, Nr. [39-1271](#)) nuostatų;

8.1.23. tikrina, ar užtikrinamos darbuotojams garantijos, numatytos Lietuvos Respublikos įstatyme „Dėl darbuotojų dalyvavimo bendrovėje po vienos valstybės ribas peržengiančio ribotos atsakomybės bendrovių jungimosi“ (Žin., 2008, Nr. [76-3001](#));

8.2. siekdama šių Nuostatų 7.2 punkte nurodyto tikslo:

8.2.1. analizuoja nelaimingų atsitikimų, profesinių ligų, avarių aplinkybes bei priežastis, darbuotojų saugos ir sveikatos darbe pažeidimus, rengia pasiūlymus darbuotojų saugos ir sveikatos būklei šalyje gerinti;

8.2.2. tiria sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe aplinkybes ir priežastis. Sunkių ir mirtinų nelaimingų atsitikimų darbe atvejais Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius nelaimingo atsitikimo darbe tyrimo medžiagą perduoda teisėsaugos institucijai. Tikrina, ar laikomasi nustatytos nelaimingų atsitikimų darbe tyrimo tvarkos, ar darbdaviai diegia prevencines priemones, kad būtų išvengta nelaimingų atsitikimų darbe, susirgimų profesine liga;

8.2.3. organizuoja ir kartu su sveikatos priežiūros įstaigų atstovais tiria profesinių ligų aplinkybes ir priežastis;

8.2.4. registruoja sunkius ir mirtinus nelaimingus atsitikimus darbe, surašo visų N-1 ir N-2 formos aktų kodus, kaupia iš darbdavių gautą informaciją apie lengvus nelaimingus

atsitikimus darbe, nustatyta tvarka saugo nelaimingų atsitikimų darbe, profesinių ligų priežasčių tyrimo aktus ir kitus su tuo susijusius dokumentus;

8.2.5. nustatyta tvarka dalyvauja tiriant potencialiai pavojingų įrenginių ir pavojingų objektų avarijas, sudarant avarijų likvidavimo pavojinguose objektuose planus, analizuoja avarijų priežastis;

8.3. taip pat atlieka šias funkcijas:

8.3.1. tiria pareiškimus bei skundus Valstybinės darbo inspekcijos kompetencijai priskirtais klausimais, užtikrina pareiškėjų konfidencialumą;

8.3.2. teikia pastabas bei pasiūlymus dėl rengiamų norminių teisės aktų projektų darbuotojų saugos ir sveikatos, darbo santykių klausimais;

8.3.3. analizuoja darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų taikymo praktiką, teikia siūlymus pakeisti galiojančius įstatymus ar kitus norminius teisės aktus;

8.3.4. konsultuoja darbuotojus, darbuotojų atstovus, darbdaviams atstovaujančius asmenis, darbdavių įgaliotus asmenis darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų, Lietuvos Respublikos darbo kodekso ir kitų darbo įstatymų taikymo bei vykdymo, kolektyvinių sutarčių sudarymo ir kitais klausimais, rengia ir (ar) organizuoja atitinkamų metodikų, metodinių rekomendacijų, geros praktikos vadovų parengimą, jų aprobavimą ir skleidimą, užsiima su tuo susijusia tiriamąja ir leidybine veikla;

8.3.5. teisės aktų nustatyta tvarka dalyvauja nustatant darboviečių, jų padalinių ar naujų darbo vietų tinkamumą naudoti;

8.3.6. teikia išvadas dėl rengiamų darbuotojų saugos ir sveikatos mokymo programų, skirtų darbuotojų, valdančių potencialiai pavojingus įrenginius, atliekančių šių įrenginių nuolatinę privalomąją priežiūrą jų eksploatavimo metu, darbdaviams atstovaujančių asmenų, darbdavių įgaliotų asmenų, darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų specialistų mokymui, dalyvauja tikrinant jų žinias;

8.3.7. tvarko Potencialiai pavojingų įrenginių valstybės registrą, organizuoja potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros norminių teisės aktų projektų rengimą;

8.3.8. pasibaigus kalendoriniams metams, analizuoja Valstybinės darbo inspekcijos inspektorių veiklos duomenis, taip pat informaciją, gautą iš atitinkamą kontrolę ir priežiūrą vykdančių institucijų, tarnybų ir įstaigų, apie statinių avarijas, energetikos įrenginių avarijas bei jų sutrikimus, pavojingų objektų avarijas, apie apsinuodijimus ir kitus įvykius, kurių metu pakenkiama darbo aplinkai ir darbuotojų sveikatai. Pagal šios analizės duomenis rengia ir iki birželio 1 d. pateikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai bei Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos komisijai ataskaitą apie darbuotojų saugos ir sveikatos būklę bei darbo įstatymų vykdymą Lietuvos Respublikos įmonėse bei pasiūlymus darbuotojų saugos ir sveikatos būklei šalyje gerinti. Rengia kasmetinę Tarptautinės darbo organizacijos konvencijos Nr. 81 „Dėl darbo inspekcijos pramonėje ir prekyboje“ įgyvendinimo ataskaitą, teikia Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai informaciją, kaip laikomasi kitų šalyje ratifikuotų šios organizacijos konvencijų, susijusių su darbuotojų sauga ir sveikata bei darbo santykiais;

8.3.9. atlieka Europos saugos ir sveikatos darbe Agentūros Lietuvos ryšių punkto funkciją, bendradarbiauja ir keičiasi informacija su valstybės ir savivaldybių institucijomis bei įstaigomis, profesinėmis sąjungomis, darbo tarybomis, darbdavių organizacijomis, kitų valstybių analogiškoms tarnybomis;

8.3.10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka teikia Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybai prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau vadinama – Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba) duomenis nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupių skaičiui nustatyti bei šio draudimo įmokos tarifams apskaičiuoti apie tai, kad darbo priemonės, darbo sąlygos neatitinka teisės aktų nustatytų reikalavimų, apie nustatytus darbuotojų saugos ir sveikatos teisės aktų pažeidimus, nelaimingų atsitikimų, įvykusių dirbant

pavojingus darbus, skaičių ir pavojingus darbus dirbančių darbuotojų atitinkamoje įmonėje skaičių;

TAR pastaba. 8.3.10 punktas įsigalioja 2011-01-01.

8.3.11. renka, analizuoja, apibendrina darbdavių teikiamą informaciją apie darbuotojų saugos būklę ir darbo vietų atitiktį darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimams;

8.3.12. renka, analizuoja ir teikia Lietuvos Respublikos saugos ir sveikatos komisijai bei Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, darbdavių ir profesinių sąjungų respublikinių organizacijų paraiškas gauti iš Valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto lėšų finansuoti priemones, skirtas nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai, organizuoja šių priemonių įgyvendinimo kontrolę;

8.3.13. renka, parengia ir skelbia visuomenės informavimo priemonėse Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso (Žin., 1985, Nr. 1-1) nustatyta tvarka informaciją apie administracine tvarka baustus asmenis;

8.3.14. rengia pagal įmonių pateiktus prašymus dėl dalyvavimo konkurse vykdant viešuosius pirkimus pažymas apie darbuotojų saugą ir sveikatą, darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų vykdymo būklę;

8.3.15. atlieka kitas Lietuvos Respublikos įstatymų, Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

III. VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS TEISĖS

9. Valstybinė darbo inspekcija, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų ir įgyvendindama jos kompetencijai priskirtas funkcijas, turi teisę:

9.1. sudaryti susitarimus su valstybės institucijomis ir įstaigomis, profesinėmis sąjungomis, darbdavių bei nevyriausybėmis organizacijomis, tarptautinėmis organizacijomis;

9.2. įstatymų nustatyta tvarka gauti iš ministerijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, nevyriausybinių organizacijų bei kitų juridinių ir fizinių asmenų reikalingą informaciją bei duomenis Valstybinės darbo inspekcijos kompetencijai priskirtais klausimais;

9.3. atstovauti Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos pavedimu ministerijai užsienio valstybėse ir tarptautinėse organizacijose, Europos Sąjungos Tarybos ir Europos Komisijos darbo grupių bei komitetų posėdžiuose bei pagal savo kompetenciją Valstybinės darbo inspekcijos vardu Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių institucijose ir įstaigose;

9.4. naudotis kitomis Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų suteiktomis teisėmis.

IV. INSPEKTAVIMO VYKDYMO TVARKA

10. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius vykdo planinius ir neplaninius darbdavių patikrinimus.

11. Planiniai ir neplaniniai darbdavių patikrinimai vykdomi vadovaujantis Lietuvos Respublikos vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus (toliau vadinama – vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius) nustatyta tvarka.

12. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, vykdydamas planinius ir neplaninius darbdavių patikrinimus, tikrina, ar laikomasi darbo įstatymų, darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymų ir kitų norminių teisės aktų reikalavimų.

13. Vykdydamas nustatytas funkcijas, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius turi teisę gauti iš darbdavių dokumentus (jų nuorašus, išrašus) ir kitus duomenis, reikalingus tarnybinėms funkcijoms atlikti. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius turi teisę laikinai – iki 7 darbo dienų – paimti iš darbdavio dokumentus, reikalingus Valstybinės darbo

inspekcijos funkcijoms atlikti, surašydamas ir pateikdamas šių dokumentų paėmimo aktą arba darydamas šių dokumentų kopijas ar išrašus. Jei dokumentai yra paimami, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius darbdaviui atstovaujančio asmens prašymu privalo leisti pasidaryti paimamų dokumentų kopijas. Darbdaviui atstovaujantis asmuo turi teisę reikalauti minėtų kopijų tikrumą patvirtinti Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriaus žyma. Darbdavys turi teisę neteikti Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriui jo reikalaujamų dokumentų, jeigu tuos pačius dokumentus jis yra pateikęs kitam darbdavio priežiūrą atliekančiam viešojo administravimo subjektui, išskyrus atvejus, kai tiriami nelaimingi atsitikimai, profesinės ligos, avarijos arba kai stabdomi darbai Lietuvos Respublikos darbo kodekso 266 straipsnyje nurodytais atvejais. Atsisakydamas pateikti reikalaujamus dokumentus, darbdavys turi raštu nurodyti, kokiam jo priežiūrą atliekančiam subjektui šie dokumentai yra pateikti. Taip pat vykdydamas darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių įstatymų ir kitų norminių teisės aktų pažeidimų prevenciją ir kontrolę, nepažeisdamas įstatymais garantuoto asmens privataus gyvenimo neliečiamumo, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius turi teisę fotografuoti, daryti garso, vaizdo įrašus bei atlikti kontrolinius darbo aplinkos parametrų matavimus. Atlikdamas tarnybines pareigas, prireikus gali pasitelkti policijos pareigūnus.

14. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, atsižvelgdamas į nustatytus prioritetus, Valstybinės darbo inspekcijos teritorinio skyriaus darbo planus bei darbo įstatymų vykdymo būklę (jam priskirtose srityse), savarankiškai pasirenka inspektuojamų darbdavių tikrinimo būdus, kryptis ir metodus.

15. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius tvarko savo veiklos apskaitą Darbo sąlygų darbo vietose nuolatinės stebėsenos informacinėje sistemoje (DSS IS) bei analizuoja darbuotojų saugos ir sveikatos būklę, darbo įstatymų vykdymą tikrindamas jam priskirtus darbdavius. Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriui priskirti darbdaviai keičiami rotacijos principu pagal vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatytą tvarką. Rotacijos principas gali būti netaikomas, kai reikalingos tam tikros specialios Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriaus žinios.

16. Patvirtintas planuojamų tikrinti darbdavių sąrašas ir jo pakeitimai skelbiami Valstybinės darbo inspekcijos svetainėje. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius ne mažiau kaip prieš 10 darbo dienų apie planinį darbdavio tikrinimą praneša darbdaviui atstovaujančiam asmeniui ar darbdavio įgaliotam asmeniui, nurodydamas atliekamo patikrinimo pagrindą, terminą, dalyką ir pateikia preliminarų dokumentų, kuriuos turi pateikti darbdavys patikrinimą atliekančiam Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriui sąrašą. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius apie neplaninį patikrinimą praneša jo atlikimo metu. Prisistatydamas darbdaviui atstovaujančiam asmeniui ar darbdavio įgaliotam asmeniui, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius pateikia tarnybinį pažymėjimą (valstybės tarnautojo pažymėjimą), įgaliojimą, o atlikdamas neplaninį darbdavio patikrinimą, ir sprendimo (pavedimo) atlikti šį patikrinimą kopiją, patvirtintą teisės aktų nustatyta tvarka, bei paaiškina atvykimo tikslus, aptaria tikrinimo eigą.

Apie atvykimą pas darbdavį Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius taip pat praneša darbuotojų atstovams, jeigu tikrinimas atliekamas jų prašymu.

17. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, inspektavimo metu nustatęs darbuotojų saugos ir sveikatos bei darbo santykius reglamentuojančių norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimus, vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka surašo vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus patvirtintos formos dokumentus (reikalavimą, protokolą, aktą, nutarimą ir kt.). Reikalavimas, jame nurodžius nustatytus pažeidimus ir terminus pažeidimams pašalinti, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo pažeidimo nustatymo arba tyrimo pabaigimo dienos įteikiamas darbdaviui atstovaujančiam asmeniui ar darbdavio įgaliotam asmeniui pasirašytinai arba išsiunčiamas paštu (registruotu laišku). Prireikus nurodytas terminas gali būti tikslinamas vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka.

Su inspektavimo rezultatais ir surašytais dokumentais darbuotojų atstovai supažindinami jų prašymu.

18. Baigęs darbdavio inspektavimą, rezultatus gali aptarti darbdavio darbuotojų susirinkime, bendrame kartu su darbdavio darbuotojų saugos ir sveikatos komitetu ar darbuotojų atstovais posėdyje ir kt.

19. Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriaus reikalavimai ir nurodymai darbdaviui atstovaujančiam asmeniui ar darbdavio įgaliotam asmeniui yra privalomi. Apie jų vykdymą darbdaviui atstovaujantis asmuo ar darbdavio įgaliotas asmuo praneša raštu reikalavime nurodytu terminu ir adresu.

Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius neplanine tvarka gali kontroliuoti įteiktų reikalavimų vykdymą, pakartotinai inspektuodamas darbdavius.

20. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius turi teisę gauti iš darbdaviams atstovaujančių asmenų, darbdavio įgaliotų asmenų, darbuotojų, kitų tikrinamoje darbo vietoje esančių asmenų paaiškinimus žodžiu ar raštu dėl darbo, darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymų, kitų norminių teisės aktų, reglamentuojančių darbuotojų saugą ir sveikatą bei darbo santykius, pažeidimų ar dėl Valstybinės darbo inspekcijos nurodymų nevykdymo (nesant galimybės gauti šią informaciją vietoje, darbdaviui atstovaujantis asmuo ar darbdavio įgaliotas asmuo vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka kviečiamas į Valstybinės darbo inspekcijos teritorinį skyrių arba Valstybinės darbo inspekcijos administraciją).

21. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius privalo vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka įpareigoti darbdaviui atstovaujantį asmenį ar darbdavio įgaliotą asmenį nedelsiant sustabdyti darbus, pasirašytinai įteikdamas reikalavimą, kai:

21.1. darbuotojai neapmokyti ir (ar) neinstrukuoti saugiai dirbti;

21.2. sugedus darbo priemonei ar susidarius avarinei situacijai yra pavojus darbuotojų saugai ir sveikatai;

21.3. įrenginių priežiūrą reglamentuojančių teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais neatliktas techninės būklės tikrinimas ar neatliekama jų nuolatinė priežiūra;

21.4. dirbama, pažeidžiant technologinius reglamentus;

21.5. dirbama neįrengus reikiamų kolektyvinės apsaugos priemonių arba kai darbuotojai neaprupinti reikiamomis kolektyvinėmis ir (ar) asmeninėmis apsaugos priemonėmis;

21.6. darbo ir asmeninės apsauginės priemonės neatitinka darbuotojų saugos ir sveikatos ir kitų norminių teisės aktų reikalavimų ir kitais atvejais;

21.7. darbo aplinka kenksminga ir (ar) pavojinga sveikatai, gyvybei.

22. Jei darbdaviui atstovaujantis asmuo ar darbdavio įgaliotas asmuo atsisako vykdyti Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriaus šių Nuostatų 21 punkte nurodytą reikalavimą, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius privalo kreiptis į policiją pagalbos, kad būtų įvykdytas reikalavimas sustabdyti darbus ir iš pavojingų darbo vietų ar zonų išvesti darbuotojai ar uždraustas darbo ir asmeninių apsauginių priemonių naudojimas.

23. Pašalinus pažeidimus, dėl kurių buvo sustabdyti darbai, uždraustas darbo ar asmeninių apsauginių priemonių naudojimas, išduodamas raštiškas Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriaus sutikimas vykdyti darbus bei naudoti įrenginius.

24. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius, tirdamas nelaimingus atsitikimus darbe, jeigu būtina, turi teisę nemokamai naudotis darbdavio ryšio ir transporto priemonėmis.

25. Vykdydamas darbdavių inspektavimą, Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius prireikus suderinęs atlieka bendrus patikrinimus su statinių, energetikos įrenginių, potencialiai pavojingų įrenginių, priešgaisrinę, civilinę, eismo, sveikatos ir aplinkos saugą kontroliuojančiomis, priežiūrą vykdančiomis įstaigomis bei kitomis kompetentingomis institucijomis.

26. Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius privalo saugoti ir neatskleisti valstybės ir tarnybos bei komercinę (gamybinę) paslaptį sudarančios informacijos, kurią jis sužino, atlikdamas tarnybines pareigas, laikytis tarnybinės etikos reikalavimų.

27. Valstybinės darbo inspekcijos inspektoriaus veiksmai ir sprendimai, išskyrus Lietuvos Respublikos administracinių teisės pažeidimų kodekso nustatyta tvarka priimtus nutarimus skirti baudas, gali būti skundžiami vyriausiajam valstybiniam darbo inspektoriui arba Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [13-308](#); 2000, Nr. [85-2566](#)) nustatyta tvarka administraciniam teismui. Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus sprendimai gali būti skundžiami administraciniam teismui.

V. VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS VEIKLOS ORGANIZAVIMAS

28. Valstybinės darbo inspekcijos veikla organizuojama vadovaujantis metiniais veiklos planais, kurie rengiami vadovaujantis Strateginio planavimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. birželio 6 d. nutarimu Nr. 827 (Žin., 2002, Nr. [57-2312](#); 2010, Nr. [102-5279](#)), ir tvirtinami socialinės apsaugos ir darbo ministro.

29. Valstybinės darbo inspekcijos veikla reguliuojama vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus tvirtinamais Valstybinės darbo inspekcijos darbo reglamentu, Valstybinės darbo inspekcijos struktūrinių padalinių nuostatais, vidaus tvarkos taisyklėmis, valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, pareigybių aprašymais.

30. Valstybinę darbo inspekciją sudaro:

30.1. administracija – vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius ir jo pavaduotojai bei Valstybinės darbo inspekcijos veiklą koordinuojantys ir organizuojantys skyriai ir tarnybos;

30.2. teritoriniai skyriai.

31. Valstybinei darbo inspekcijai vadovauja vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius, kurį ketverių metų kadencijai Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo (Žin., 1999, Nr. [66-2130](#); 2002, Nr. [45-1708](#)) nustatyta tvarka (ne politinio (asmeninio) pasitikėjimo pagrindu) priima į pareigas ir atleidžia iš jų socialinės apsaugos ir darbo ministras. Vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius gali būti skiriamas eiti vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pareigas ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius yra tiesiogiai pavaldus ir atskaitingas socialinės apsaugos ir darbo ministrui.

32. Vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius:

32.1. organizuoja Valstybinės darbo inspekcijos darbą, kad būtų įgyvendinami Valstybinės darbo inspekcijos tikslai ir atliekamos nustatytos funkcijos, atsako už Valstybinės darbo inspekcijos veiklą;

32.2. užtikrina, kad būtų laikomasi įstatymų, kitų teisės aktų ir šių Nuostatų;

32.3. komandiruoja Valstybinės darbo inspekcijos valstybės tarnautojus ir darbuotojus, dirbančius pagal darbo sutartis (toliau vadinama – personalas) atlikti tarnybinių užduočių;

32.4. tvirtina:

32.4.1. Valstybinės darbo inspekcijos struktūrą, personalo pareigybių sąrašą, neviršijant nustatyto didžiausio leistino pareigybių skaičiaus;

32.4.2. pareigybių lygius ir kategorijas bei tarnybinio atlyginimo koeficientus, neviršijant darbo užmokesčiui nustatytų lėšų;

32.4.3. Valstybinės darbo inspekcijos darbo reglamentą, struktūrinių padalinių nuostatus, pareigybių aprašymus;

32.4.4. planuojamų tikrinti darbdavių sąrašų sudarymo kriterijus, planinių patikrinimų atlikimo tvarką ir trukmę nustatančias taisykles;

32.4.5. nustatytu laikotarpiu planuojamų tikrinti darbdavių sąrašą;

32.4.6. neplaninių patikrinimų atlikimo pagrindus, tvarką ir trukmę bei tikrinamų darbdavių atrankos kriterijus nustatančias taisykles;

32.4.7. reikalavimų, protokolų, nutarimų formas ir kitus dokumentus pagal savo kompetenciją;

32.5. teisės aktų nustatyta tvarka skiria į pareigas ir atleidžia iš jų Valstybinės darbo inspekcijos personalą;

32.6. teisės aktų nustatyta tvarka skatina Valstybinės darbo inspekcijos personalą, skiria tarnybines ar drausmines nuobaudas ir pašalpas, atlieka kitas personalo valdymo funkcijas;

32.7. steigia Valstybinės darbo inspekcijos struktūrinius padalinius;

32.8. nustato Valstybinės darbo inspekcijos padaliniams darbo laiko režimus, atsižvelgdamas į jų veiklos specifiką;

32.9. leidžia įsakymus, pagal suteiktus įgaliojimus tvirtina norminius teisės aktus darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais;

32.10. nustato draudimo naudoti darbo ir asmeninės apsaugos priemones, jeigu jos neatitinka darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų, tvarką;

32.11. nagrinėja piliečių ir asmenų prašymus ir skundus dėl Valstybinės darbo inspekcijos inspektorių veiksmų ir jų priimtų sprendimų teisėtumo;

32.12. Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka atstovauja Valstybinei darbo inspekcijai valstybės ir savivaldybių institucijose, taip pat santykiuose su kitais šalies ar užsienio fiziniiais ir juridiniais asmenimis;

32.13. įgalioja Valstybinės darbo inspekcijos inspektorius atstovauti Valstybinei darbo inspekcijai kitose institucijose, įstaigose ar organizacijose bei teismuose;

32.14. įgalioja jo nesant vieną iš pavaduotojų atlikti vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pareigas;

32.15. užtikrina Valstybinės darbo inspekcijos metinio veiklos plano projekto rengimą ir teikia socialinės apsaugos ir darbo ministruui jį tvirtinti;

32.16. organizuoja iš valstybės biudžeto gautų asignavimų naudojimą, nustato vidinio audito vykdymo tvarką;

32.17. užtikrina racionalų ir taupų lėšų ir turto naudojimą, veiksmingą Valstybinės darbo inspekcijos vidaus kontrolės sistemos sukūrimą, jos veikimą ir tobulinimą;

32.18. garantuoja, kad pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą (Žin., 2007, Nr. [77-3046](#)) teikiami ataskaitų rinkiniai ir statistinės ataskaitos būtų teisingi;

32.19. vadovauja komisijai, tiriančiai nelaimingus atsitikimus darbe, dėl kurių mirė 3 ir daugiau darbuotojų;

32.20. dalyvauja Valstybinio socialinio draudimo fondo tarybos posėdžiuose ir teikia savo nuomonę, kai svarstomi klausimai yra susiję su nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifais, draudėjų priskyrimo atitinkamai šio draudimo įmokos tarifo grupei ir lėšomis, skirtomis nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų prevencijai;

TAR pastaba. 32.20 punktas įsigalioja 2011-01-01.

32.21. vykdo socialinės apsaugos ir darbo ministro pavedimus;

32.22. atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų jam suteiktas funkcijas.

33. Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotoją (-us) į pareigas priima ir iš jų atleidžia vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius Lietuvos Respublikos valstybės tarnybos įstatymo nustatyta tvarka. Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotojai tiesiogiai pavaldūs ir atskaitingi vyriausiajam valstybinio darbo inspektoriui.

34. Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotojas (-ai):

34.1. koordinuoja ir kontroliuoja vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatytoms administravimo sritims Valstybinei darbo inspekcijai pavestų tikslų įgyvendinimą ir funkcijų atlikimą;

34.2. padeda vyriausiajam valstybiniam darbo inspektoriui formuoti ir įgyvendinti Valstybinės darbo inspekcijos strateginius tikslus;

34.3. atlieka kitas vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus įsakymais ir kitais teisės aktais nustatytas funkcijas.

35. Vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nesant (ligos, atostogų, komandiruotės ir kitais atvejais), jo pareigas eina vienas iš vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus paskirtų vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus pavaduotojų.

VI. VALSTYBINĖS DARBO INSPEKCIJOS FINANSINĖS VEIKLOS KONTROLĖ IR VIDAUS AUDITAS

36. Valstybinės darbo inspekcijos vidaus auditą atlieka Valstybinės darbo inspekcijos Vidaus audito skyrius teisės aktų nustatyta tvarka.

37. Valstybinės darbo inspekcijos valstybinį (finansinį (teisėtumo) ir veiklos) auditą atlieka Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė.

38. Valstybinės darbo inspekcijos buhalterinė apskaita organizuojama ir finansinė atskaitomybė tvarkoma teisės aktų nustatyta tvarka.

39. Valstybinės darbo inspekcijos finansų kontrolė atliekama vyriausiojo valstybinio darbo inspektoriaus nustatyta tvarka.

40. Valstybinės darbo inspekcijos metinio veiklos plano įgyvendinimo kontrolę atlieka vyriausiasis valstybinis darbo inspektorius.

VII. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

41. Valstybinė darbo inspekcija gali būti pertvarkoma, reorganizuojama ar likviduojama įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

42. Valstybinės darbo inspekcijos nuostatai keičiami teisės aktų nustatyta tvarka.

Priedo pakeitimai:

Nr. [A1-595](#), 2010-12-10, Žin., 2010, Nr. 147-7547 (2010-12-16), i. k. 1102230ISAK00A1-595

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-513](#), 2009-08-24, Žin., 2009, Nr. 102-4276 (2009-08-27), i. k. 1092230ISAK00A1-513

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. gegužės 12 d. įsakymo Nr. A1-316 "Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija, Įsakymas

Nr. [A1-595](#), 2010-12-10, Žin., 2010, Nr. 147-7547 (2010-12-16), i. k. 1102230ISAK00A1-595

Dėl Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2009 m. gegužės 12 d. įsakymo Nr. A1-316 "Dėl Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos nuostatų patvirtinimo" pakeitimo